

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Головними функціями вищої освіти, як вказує ЮНЕСКО, є:

1) підготовка висококваліфікованих випускників і відповідальних громадян, здатних задовольняти потреби у всіх сферах людської діяльності шляхом надання можливості отримання відповідних кваліфікацій, включаючи професійну підготовку, що поєднують знання та навички високого рівня, на основі використання курсів та навчальних програм, постійно адаптуються до сучасних і майбутніх потреб суспільства.

2) забезпечення можливості для здобуття вищої освіти та навчання впродовж усього життя, пропонуючи студентам оптимальний діапазон вибору і гнучкий характер початку і припинення отримання вищої освіти в рамках цієї системи, поряд з можливістю для індивідуального розвитку та соціальної мобільності, з метою виховання в душі громадянськості і підготовки до активної участі в житті суспільства, дотримуючись глобального світогляду, а також з метою створення ендogenous потенціалу та зміцнення прав людини, сталого розвитку, демократії і миру в душі справедливості.

3) зміцнення співпраці з ринком праці, аналіз і прогноз суспільних потреб, а саме:

- зміцнення та оновлення зв'язків між вищою освітою, ринком праці та іншими секторами суспільства;

- перегляд навчальних програм з тим, щоб більш тісно пов'язати їх з робочою діяльністю;

- систематичне врахування тенденції, що виникають у світі праці, а також у сферах науки, техніки та економіки. Система вищої освіти і ринок праці повинні спільно забезпечувати розвиток та оцінку навчального процесу, компенсуючих програм і програм атестації, і визнання попереднього навчального досвіду, об'єднуючи воедино теорію і підготовку на робочих місцях;

- залучення студентів до вирішення питань, пов'язаних з вищою освітою, до оцінки, до оновлення методики і програм навчання, а також, в рамках діючих установ, до розробки політики та управління навчальними закладами. У світлі права учнів на організацію та представництво слід гарантувати їх залучення до вирішення цих питань;

- розвиток спільно зі студентськими організаціями служби орієнтування та консультування” [2].

Всесвітні тенденції тісно пов'язані з Україною. Так, як прописано у Національній стратегії розвитку освіти на 2012–2021 роки освіта має виконувати функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку країни і підвищення добробуту громадян.

Видатний мислитель ХХ ст. Хосе Ортега-і-Гассет виділяє в системі сучасної вищої освіти три притаманні їй функції: передання культури; навчання професій; наукові дослідження і формування нових науковців

У своїй докторській дисертації П. О. Кенкманн запропонував такі функції вищої освіти: соціальну (відтворення соціальної структури суспільства), професійну (підготовка членів товариства до виконання певній професійної діяльності), гуманістичну (передача знань та культури новим поколінням), ідеологічну (формування підростаючого покоління ідейної спрямованості, життєвої позиції) [2].

Цю думку продовжує В. А. Гневашева, яка вважає, що вища освіта виконує три соціально позначені функції:

- підготовка висококваліфікованого персоналу (функція викладання);
- виробництво нових знань (дослідницька функція);
- надання послуг суспільству.

Слід відзначити дослідження А. М. Осіпова, який вказує, що функції освіти специфічно проявляються щодо соціальних суб'єктів різних рівнів - суспільства, груп, індивідів. Він запропонував наступні функції освіти:

1) в економічній сфері: формування професійно-кваліфікаційного складу населення; формування споживчих стандартів населення; залучення ресурсів для безпосередніх цілей своєї діяльності і для поліпшення соціальних умов учнів та працівників освіти;

2) у соціальній сфері: оволодіння необхідними громадськими або груповими нормами, цінностями, способами діяльності; соціальна селекція індивідів;

3) у соціально-політичній сфері: прищеплення освітнім спільнотам прийнятних правових і політичних цінностей і норм, способів участі у політичному житті; формування національно-політичних орієнтацій населення;

4) у сфері культури: відтворення певних соціальних типів культури (етнічних, історичних, локальних, регіональних, групових) та їх складових - систем цінностей, норм і способів діяльності; інновації у сфері культури [3].

Крім того, автор зауважує, що саме функція відбору та дидактичної організації інформації для навчального процесу, контроль за виконанням освітніх стандартів зіграє ключову роль в темпах цивілізаційного прогресу в найближчому майбутньому.

У зв'язку з чим М. М. Макарова підкреслює функцію випереджаючого реагування вищої освіти на трансформації. У цих умовах повинна забезпечуватися як спадкоємність існуючих форм знань і умінь, так і адаптивність суб'єктів виробничих процесів до нових форм соціально-економічного життя. Освіта має передбачати певний рівень захищеності суб'єктів у ситуації постійних стресових ситуацій і тим самим підтримувати соціальну стабільність у суспільстві [1].

Окрім цього автор підкреслює захисну функцію. Реалізація захисної функції освіти виступає одним із способів підтримки стабільності соціальної системи, яка стає особливо актуальною в умовах ринкових відносин, що

сприяють посиленню соціальної диференціації у системі освіти. Ця функція реалізується у вигляді надання рівних можливостей отримання освіти для представників усіх соціальних груп, встановлення пільг для малозабезпечених верств, дітей-сиріт, при доступі до отримання професійної освіти різного рівня і т.д.

Список використаної літератури

1. Рыбальский В.И. Системный анализ и целевое управление в строительстве. / Рыбальский В.И. – М. : Просвещение, 1980. – 192 с
2. Песоцкая Е. В. Этологический подход к управлению рынком образовательных услуг / Е.В. Песоцкая // Экономическое возрождение России. – 2004. – №1. – С. 41–46.
3. Coles M. A Review of International and National Developments in the Use of Qualifications Frameworks / Coles M. // ETF Project Number WP06-42-05: Work Programme 2006 [Electronic resource]. – Mode of access: www.etf.europa.eu/